

GIÁ BÁN	
ĐƠN-VỊ	ĐƠN-VỊ
Một năm 1.000	1.000
Sáu tháng 500	500
Ba tháng 250	250
Một tháng 100	100

Giá bán lẻ mỗi số: 10 đồng
Giá bán buôn (từ 10 số trở lên): 9 đồng
Giá bán lẻ mỗi số: 10 đồng
Giá bán buôn (từ 10 số trở lên): 9 đồng

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple 民
Số 1000 - Ngày 29 tháng 9 năm 1936 - Thứ Ba

Không có nghề gì hèn, chỉ có người hèn thôi.

VẤN-ĐỀ "CHỨC-NHIỆP" CỦA THANH-NIÊN

(Bức thư trả lời cho một cậu thanh-niên mới bỏ trường)

Tiếp theo bài "Thanh-niên chuẩn bị" đăng một số báo trước, xin hiển độc giả bức thư của một nhà lão học Trung-hoa trả lời cho một người thanh-niên về vấn đề chức-nghiệp.

«Được thư anh, trong hồi nhiều đầu, duy có vấn đề chức-nghiệp là quan trọng hơn, tôi chỉ trả lời về vấn đề cần thiết ấy.

«Theo thư anh, cha mẹ đã gánh vác lo khoản học phí cho anh gần 10 năm; nay anh đã 20 tuổi đầu, muốn tìm con đường chức-nghiệp, tìm một nghề xứng đáng, để lo tự lập trên đời sống, không muốn phiền cha mẹ phải nuôi ruồng cặm nhai cung cho anh mai một mãi trong cái ghế nhà trường nữa...

«Ta không rõ gia đình anh trước kia làm nghề gì, cũng không rõ trong nhà con thân thuộc có ai đủ sức giúp anh cũng có ai có cơ hội và thế lực dẫn dắt anh không. Đây là chỉ công hiến cho anh cái kiến giải cũng mỗi cảm tưởng riêng phần ta đối với vấn đề chức-nghiệp.

1) Chức-nghiệp không toàn ở trong hừng thú

«Theo chỗ ta nghiệm biết, công việc chỉ đạo về phần chức-nghiệp trong các nhà trường, thiếu về lý tưởng và trông không quá; về đường chọn nghề nhiều điều kiện cần nhất là tập nghề năng gì hợp với hừng thú của mỗi người. Cái nguyên tắc ấy, ai dám bảo là không hay không tốt. Khó vì tình hình xã hội trong lý tưởng, cách xa với xã hội thực tế đến trăm ngàn dặm. Cái xã hội hiện tại với cái hừng thú đó lại thường mâu thuẫn nhau. Vì thế: nghề về là hừng thú của mình mà đã làm nghề ấy tất mỗi ngày phải về mấy bữa, không thể không được. Thế là mất hừng thú.

«Người yêu hoa, khách thưởng hoa, lấy hoa làm bưng thú, mà anh phụ làm vườn hoa mỗi ngày nào tưới nước, nào vun quén, công việc bó buộc khó nhọc không khác gì thợ rèn đập sắt, cu-ly kéo xe.

«Ta có thằng con, lúc ở trường Trung-học rất thích nghề chụp ảnh, nhận là hừng thú nhất. Sau có người bạn giới-thiệu vào làm công trong hiệu chụp ảnh lớn nó, mỗi ngày ở trong phòng kín, nào ngắm, nào rửa, trở lấy làm chán ngán khó chịu, sau đánh

bỏ nghề chụp ảnh đi làm nghề khác.

«Xem mấy đầu kẻ trên, chứng rằng bất kỳ nghề nghiệp gì, đối với xã-hội có công-hiệu nhiều ít sự ích, mà đối với cá nhân, ngoài sự nuôi sống ra không có gì là hừng thú hết.

«Học hay làm một nghề gì mà chăm chỉ chuyên cần càng thấy ở trong có hừng thú, cái đó vẫn có; nhưng thường thấy phần đông, cái hừng thú lại ở ngoài chức-nghiệp, như thấy thuốc dùng kính hiển-vi để xem sách văn học mà mình lấy làm thích; nhà ngân hàng đến ngày chủ nhật thích học nghề về... đem những hừng thú ở ngoài để bù khuây sự khó nhọc mệt mỏi trong chức-nghiệp mình.

«Vậy xem về thực-tế «tìm chức-nghiệp trong sự hừng thú» đều đó cần phải thương lượng mà chưa phải là đến đích xác.

2) Phải mở tâm con mắt ra ngoài hiện-trạng

«Bạn thanh-niên đối với chức-nghiệp có một điều lầm là tìm con mắt chỉ chăm vào cảnh hiện-trạng, một mặt thấy những kẻ khác ở địa vị sang như làm quan to, làm chức trọng yếu trong nhà buôn lớn, ngôi cao tiền nhiều, ô-tô nhà lầu, thì sanh lòng ham muốn; trở lại nhìn địa vị của mình hèn thấp, sanh lòng chán ghét, có ai giới thiệu làm thầy giáo dạy. hay làm tiểu công một số nào, thì trẻ mai như nhón miệng, cho là hèn mà không sá làm...

«Muốn cao ghét thấp, vẫn là thông tính của người đời, song phải biết chức-nghiệp không phải một cái khuôn đúc sẵn mà tron đời mình cứ nắn theo khuôn ấy dần; trái lại, chức-nghiệp là một thứ lưu động

(Xem tiếp qua trang 2 cột 1, 2)

MUA LỰT TẠI QUẢNG-NAM ĐƯỜNG «Thiên-lý» bị ngập và sụp — Đường xe lửa bị đứt ngang 300m

Mấy ngày nay ở Huế mưa to, nước sông dâng lên ngập mé đường cái. Tại tại Quảng-nam, và tại Thăng-binh, Tam-kỳ lại to. Nơi đường Thuộc-địa số 1 cách Tam-kỳ 36 cây số về phía Bắc, nước lên ngập đường đến 1m50, có nhiều chỗ ngập rất nguy hiểm.

Còn nơi đường xe lửa, tại cây số PK 833+500, khoảng giữa Tourane và Phước-chi một đoạn 300 thước đất ngập. Công việc sửa sang còn lâu, xe tới đó không đi được. Những hàng hóa chở đi, mỗi cu-li chỉ hạn từ 40kg trở lại thôi.

CHUYỆN ĐỜI

Phải phục cái ông chủ đảng cướp ấy

Ta thường nghe nói chuyện tướng cướp cũng có nhiều chuyện rất kỳ lạ, nhưng cái chuyện ông tướng cướp Nhật bản dưới đây, thật là một chuyện lạ lùng. Theo một tờ báo thường mồi ở Nouvelle Calédonie thì lúc trước ở ven biển xứ ấy có một chiếc tàu của một toán cướp, người Nhật, thường hay dón các ghe thuyền lữ hành mà đánh cướp. Chiếu lâu cướp Nhật ấy lại có một lần dộng cơ rất mạnh nên chạy nhanh lắm, họ vừa thấy nó, thì nó bỏ chạy biến mất trong chớp mắt, khó lòng đuổi bắt được.

Một lần từ cái nọ của toán cướp ấy, chính phủ xứ Nouvelle Calédonie bắt cho một chiếc máy bay đi dò mà lần bắt cho được toán cướp. Máy bay này do phi công Beaumont cầm lái với một người phụ tá là Martineau.

Tên bay của phi công Beaumont đi tìm gặp chiếc tàu cướp kia. Phi công bắt gặp một chiếc tàu cướp biển cách chiếc tàu cướp độ 500 thước đã dộng. Rồi từ trên tàu bay phi công đánh vô tuyến điện cho toán cướp Nhật hay mà báo cho rằng phải quay đầu chạy vô bờ biển, bằng trái lệnh thì sẽ bị trái phá ném xuống biển. Trong lúc ấy thuyền lính ở trên máy bay, có mấy quả bom vì dộng chạm nhau sao đó mà nổ, thành ra nhiều tên bay phải lặn lặn rơi xuống, người phụ tá Martineau bị thương nặng. Còn phi công Beaumont thì thoát ra được, leo lên cánh máy bay đang nổi lênh láng, ra dón hiệu của toán cướp biển.

Đường ở cảnh nguy cấp bị bắt, mà nay người đi bắt mình làm nạn, tại ai cũng đoán rằng toán cướp kia, năm, sáu, bảy chục người, thêm ít phải tăng nữa thì cũng đủ để mà mở máy tên đại đi cho chúng. Cái này không, vấn đề là toán cướp lại ra lệnh cho ta chạy gần chiếc phi cơ và truyền cho ta thấy ta ra công của với 2 người bị nạn.

Chúng những chỉ có mấy chục người mà thôi, mà vấn đề làm công nghệ (theo lời yêu cầu của phi công Beaumont mà cho tên ghe vào bến Hengien của ông Martineau vào nhà thương ở đó điều trị).

Về đến bến, chiếc tàu cướp Nhật liền bị bắt vì có quân lính chờ sẵn đó rồi. Không biết vì sao tướng cướp Nhật ấy sẽ bị xử cách nào, nhưng mà cái chỉ cần anh ta đang cho chúng ta phục lăm.

Đánh rằng là làm người có chút ít lòng nhân đạo bác đi thì với chúng chúng là những công việc không thể bỏ qua. Nhưng cái người đi ra đường thấy một người bị nạn mà giúp đỡ, thì cái lòng từ ái của chúng ta anh lính ra gần chiếc thuyền mà giúp đỡ cho một người quân nhân đang hấp hối. Mà cái lòng từ ái ấy cũng còn thua cái người cứu giúp cho một quân nhân mà lại từ chối đưa vào nơi trú ẩn. Cái lòng từ ái như vậy có phải là hiếm hoi không? Thường cái lòng từ ái hiếm hoi kia, nay ta lại thấy phải ở một anh tướng cướp, thì tướng cướp ấy đáng cho ta phục biết bao nhiêu!

Thật là làm tướng cướp mà có lòng nhân ái quân đội như vậy, còn hơn làm những kẻ thường làm trái lương tâm đi cướp đi giết người gì mà khi bình yên vô sự thì dộng lăm cộng tác mà đến khi thấy có cơ nguy thì quay lại cướp phá, mà cho phải họ yên tâm mà có mệnh ai nấy chạy, cũng còn khổ hơn, đôi khi nhiều khi họ thấy nguy thì họ lại chạy, qua phe nghiệp mà đến quân đội, để có thể giao cho quân đội bảo vệ họ trước kia... Họ hẳn hẳn chứ rồi! Tôi cho bọn họ làm việc công mà đi kiếm hàng hải ấy, là phải đóng ngang mà thờ anh tướng cướp Nhật nói trên.

Lại một quan chủ quận bị kiện

Theo Công-luận, vừa rồi một quan chủ quận ở hạt Hien-tro (Nam-kỳ) bị dân kiện về thấy 19 khoản. Nghe nhà chức trách đã điều tra và đã làm phúc bẩm cho quan Biện-lý. Dân kiện quan hoài!

VỀ VIỆC AN XÁ

Ban Cựu-tử ở Pháp vì được nhiều bức thư của thân nhân chính trị và thường phạm không hề có điều cần thiết để cho tiện bề can thiệp với quan Tổng-trưởng bộ Thuộc-địa, nên xin nhắc lại cho những người có bà con muốn xin an xá, lúc viết thư nhớ cho biết:

- 1/ Tại sao mà bị án.
- 2/ Tòa án nào xử (bộ đồng đề bình, nam án hay là Đại-binh).
- 3/ Xứ ngày nào, ăn mấy năm, bị giam ở nơi nào và bộ-dội của tội phạm.

Thư từ xin an xá, gửi ngay cho: M. FRANÇOIS VITTORI

Thư-ký ban Cựu-tử ở Pháp
N° 97, Rue Lafayette, PARIS (X)

Cảnh tượng thương tâm tại Quảng-ngãi

(82 cái nhà bị đốt, đã gần 7 năm nay, chưa ai làm lại được!)

Nói đến cái thảm trạng và tội trọng trên chọn rợn năm 1930-1931, thì ai cũng rùng mình. Nhưng kể chi tiết đã khuất mắt, người bị tội đã được lần lược thả về. Duy có nơi bị đốt phá đã mấy năm nay, như ở làng Long-binh còn vết thương chưa hết:

Làng Long-binh, tổng Hành-cận, huyện Nghĩa-bành, nhà cửa đông đúc, gia cư trù mật, dân số hơn trăm, thuở nay vẫn sinh hoạt về nghề cấy cấy và tranh đồi. Chẳng ngờ, xảy gặp lão già oan lười lười, tại hạn thình lình, bị một ngọn lửa vô tình, mà sắp phải điêu tàn! Đâu đâu như dưới:

Ngày xưa thương tuần tháng Fèvrier 1931, đương khi chọn rợn, thì trường làng Vạn-xuân bị cháy; cha của ông Nguyễn-Thành bị nghi là thủ phạm đốt đền Long-binh đốt. Quan huyện lúc bấy giờ hiệp với quan đồn đem đội lính lê dương, về đối cá gia sản ông Thành ra tro cả, thân sắc cũng bị cháy thối. Rồi bắt ông và 2 người con giải tỉnh. Vì thấy cảnh đau mà đại yếu của vụ và dân ông Thành, nên chòm xóm mới mấy tranh tre bị cháy, cho lại cái trại, cho mẹ con bà Thành có nơi nương tựa. Chẳng ngờ, lâm ơn mắc oan, vì sự lăm dăm nhà ấy mà họa lây cả làng. Kể đó, ở làng Nhơn-lộc có mấy cái nhà bị cháy nữa, dân Long-binh bị nghi là làm cộng sản.

Sáng sớm bữa 15 ta, hai quan lại dẫn lính lên, vào dòm nam phụ, lão già cả làng, ra giữ tại gò, rồi truyền lính cho lính táy, lính lệ mỗi người một cái đuốc, rình vò đốt cả, rồi bắt nhiều người, dẫn về giam ở huyện. Cuộc đời kỳ lạ này suốt một ngày một đêm, kết cục, cả làng lớn nhỏ 82 nóc nhà, đều ra tro cả! Bọn bị bắt, bị tra khảo một độ, rồi lần lược thả về.

Cha con, vợ chồng di dặc nhau tới làng gần kiếm nơi ở ẩn, hoặc có người che lá dưới bụi, kết nạp ngoài gò, mà xin ăn lẫn lộn qua ngày.

Đến nay đã 6, 7 năm, vì nạn không hoàng kéo dài, nên chỉ mình bà cả Đại là có tiền hơn, mới làm lại được cái nhà, còn bao nhiêu đều tử rạ, che tranh, mà chei đợi với mưa nắng. Thật đáng tội nghiệp!

Tờ báo-cáo của tam-thời tiêu-ban

tại Toàn-kỳ Hội-ngập ngày 20-9-36 (Báo-cáo-viên NGUYỄN-QUÍ-HƯƠNG thảo)

(Tiếp theo)

II. — Học-vụ

Đã hơn nửa thế kỷ ở dưới quyền cai trị của nước Pháp, mà đối với việc học chính phủ chưa định đoạt được một phương pháp cho thỏa đáng. Mấy năm gần đây việc học thấy sửa đổi mãi, mà càng sửa đổi bao nhiêu lại càng thấy thời thế bất biến. Lấy cơ rằng dân quốc năm mà trình độ học thức lại thấp hơn khi chưa chia như thế. Bất kể con phải có giấy chứng nhận học đã ba lớp cấp Sơ học mới được thi Sơ học yếu lược, học đủ 6 lớp tiểu học mới được thi Pháp-Việt tiểu học, lại phải đóng hạn tảo mội được đi học đi thi, làm cho trẻ con nhiều đứa muốn học mà không được học, muốn thi mà không được thi. Chính phủ lẽ phải hoàn toàn đảm nhiệm việc học cho dân, thế mà việc học ở hương thôn lại giao cho, hoặc hương thôn, hoặc linh tại tự lý, thành ra việc tiểu học ở hương thôn không được từ trước hoàn toàn, khiến nhiều khi bày ra cái trạng thái trường bu không sửa, lớp học không đủ dụng học trò, trẻ con nhà quê đành chịu thất học. Lại có linh quan Thổ-hiền lấy tiền ở khoản học phí mà sửa sang việc du lịch (như ở Quảng-binh), hoặc sắm đồ dùng cho nhà phủ huyện (như ở Quảng-nam), rồi phải thất bởi các giáo viên và đóng cửa nhà trường.

Lớp Cao đẳng Tiểu học và lớp Trung học cũng có lệ hạn tuổi và lệ học đủ năm. Các lệ ấy làm trở ngại cho việc học nhiều lắm.

Cả một xứ người đông đất rộng như Đông-dương, mà không có một trường Đại học hoàn bị. Những

trường Cao đẳng đặt từ năm 1917 ở Hanoi, gần đây lại bị đóng cửa phần nhiều để nhà trường mà học sinh thì không chỗ học.

Việc học ở quan họ đến vận mệnh một nước, nên chương trình không thích hợp, từ trước không châu đáo, thì nước không thể tiến bộ được. Vậy chúng tôi xin chính phủ thiết hành cho kịp một cuộc đại cải cách cho hoàn bị về việc học. Cho được như vậy thì xin chính phủ cử một ban Hội đồng gồm có phần nửa các quan chuyên môn, phần nửa người ngoài, để thảo một bản chương trình cho thích hợp với sự nhu cầu của dân ta. Hiện nay Tiểu-ban chỉ xin bày tỏ một bản chương trình mà chúng tôi nhận thấy có nhiều chỗ xác thực, để cho hội đồng ấy duyệt lại. Bản chương trình như sau:

1/ Hợp nhất cấp tiểu học; bỏ sự phân biệt bậc sơ học và tiểu học Pháp-Việt; bỏ lớp nhì đệ nhị niên; lấy quốc ngữ làm lợi khi trong cấp tiểu học.

2/ Dạy Pháp-ngữ từ lớp năm tiểu học làm môn ngữ học, mà phải dạy theo phương pháp gián tiếp để học trò tới nghiệp tiểu học có thể theo học ngay lớp Cao đẳng tiểu học, tạm lấy Pháp ngữ làm lợi khi.

3/ Mở trường Sư phạm lớn ở Huế và các tỉnh lớn để đào tạo giáo viên có thể dạy học bằng quốc ngữ.

4/ Đặt hội đồng tư vấn để soạn sách giáo khoa, theo trình độ sách giáo khoa của cấp tiểu học nước Pháp, mà phải chăm chú theo tình thế nước Nam. Thêm môn công dân giáo dục vào khoa luận lý học ở lớp nhất.

5/ Mở thêm trường ở hương thôn thế nào cho trẻ con đi học khỏi phải đi xa quá 3km. Đặt một trường tiểu học hoàn bị ở mỗi phủ huyện. Đặt một trường Cao đẳng tiểu học ở mỗi tỉnh lớn hoặc hai tỉnh nhỏ.

6/ Bỏ khoa Hán-văn ở cấp tiểu học. Dạy thêm quốc văn ở lớp Cao đẳng tiểu học và Trung học.

7/ Tập trung học phí do ngân sách Trung-kỳ cấp phụ. Miễn tiền học từ lớp Trung học trở xuống.

8/ Bỏ lệ hạn tuổi (limité d'âge) và lệ học đủ năm (obligation de la scolarité).

9/ Đặt một trường Đại học ở Hanoi, chương trình khoa văn chương thêm môn Á-đông ngôn ngữ và Á-đông triết học.

10/ Thêm trường bách-nghệ ở các nơi kinh tế trau tăng và những trường kỹ nghệ Cao-đẳng ở Hanoi.

11/ Đặt các lớp dạy người lớn thất học và cho phép trường tư và trường gia tộc được tự do mở dạy.

III. — Pháp luật

Trung Bắc-kỳ cũng đồng một chính thể như nhau, thế mà ở Bắc-kỳ đã có bộ binh luật thì hợp, đã lâu, mà ở Trung-kỳ lại ban hành một bộ binh luật khác hẳn, có nhiều khoản nghiêm khắc hơn. Bộ binh luật Trung-kỳ soạn vào giữa khi trong nước đang trải qua một cuộc rối loạn về chính trị, nên nhà pháp luật đối với những điều quan hệ về việc vận động chính trị, (Xem qua trang 2 cột 1)

Đau ngực, Đau phổi, Hen suyễn, Ho, Lao...

ở Bắc chí Nam đây chỉ rõ là dùng một cách nhưn phương thuốc gia truyền, kinh nghiệm đã lâu đời, chuyên trị các chứng đã được chẩn hẳn một cách rất mau chóng. Với chỉ một vài mẩu thuốc chỉ chừng vài bag là có được thán như phùng hỷ, đôn lung kinh nhĩ, độn kinh-lâm, giáng mai, cử mông nhĩ vận nhĩ... nếu phụ ngực thờ ru như thuốc **Đạt-Bồ Đường**

22 rue des Médicaments à Rouen mà mua được cũng như mua được ở (bệnh này 15000 bệnh nặng Mỹ-N: trị cơn mất hen ngày chỉ 15 ngày thuốc (15000) là khỏi ngay...). Trăm ngàn không mất một). Lần lần trích một bài thơ sau này ở đời thuốc rõ hơn dùng thần diệu có rằng:

“Chỉ phân trị một bệnh ho-lao, năm đầu trị lại nhà thương rồi mau lại dùng thuốc là khỏi một nửa, nay dùng **Tiến-Tửn** mà thuốc của Ngất, mau hơn khỏi bệnh, xưa dùng một mẩu thuốc mạnh. Thuốc của **Ông-Trường** là thần diệu lắm... M. Phạm-Nghen Représentant de la Société Industrielle et Commerciale d'Annam à Paris.

Trị Cơn trút tới mất hen sau, họ đem, dùng thuốc khắp nơi, lần lần 200 bag mà khỏi, nay dùng thuốc của Ngất chỉ hết 1 thang **Tiến-Tửn** mà 15000 thuốc mà đã được khỏi hẳn rồi... M. Trần-quang-Ty Secrétaire des Minors à Quàng-Trin.

(6th ed.)

